

*Національний Києво-Печерський
історико-культурний заповідник*

Програма

*XXIII Міжнародної наукової
конференції*

МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ

**ДОСЛІДЖЕННЯ САКРАЛЬНИХ
ПАМ'ЯТОК УКРАЇНИ**

6-7 грудня 2018

Регламент конференції

Реєстрація учасників конференції

Корпус № 25, лекторій

6 грудня, 9³⁰–10⁰⁰

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Корпус № 25, лекторій

6 грудня, 10⁰⁰–13⁰⁰

Доповіді – 20 хв.

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

I. Історичні, джерелознавчі, археологічні дослідження та історія музейної справи

Корпус № 25 (виставка “Фрески церкви
Спаца на Берестові XVII ст.”)

*6 грудня, 14⁰⁰–18⁰⁰
7 грудня, 10⁰⁰–13⁰⁰*

II. Мистецтвознавчі аспекти вивчення та реставрація сакральних пам’яток

Корпус № 8 (дирекція Заповідника, 3-й поверх,
зала засідань)

*6 грудня, 14⁰⁰–18⁰⁰
7 грудня, 10⁰⁰–13⁰⁰*

III. Проблеми охорони та збереження пам’яток

Національна історична бібліотека України,
зала стародрукованої, рідкісної і цінної книги

6 грудня, 14⁰⁰–18⁰⁰

Доповіді – 15 хв.

Виступи в обговореннях – до 5 хв.

До уваги учасників і гостей конференції

У залі стародрукованої, рідкісної та цінної книги Національної історичної бібліотеки України представлено тематичну книжкову виставку “Історичні дослідження сакральних пам’яток Києва”

Четвер, 6 грудня

10⁰⁰

Відкриття конференції

Вступне слово в.о. генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника **Рудника Олександра Володимировича**

10¹⁰–13⁰⁰

Пленарне засідання веде заступник генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника з наукової роботи, доктор історичних наук, професор **Пивоваров Сергій Володимирович**

Кізлова Антоніна Анатоліївна

Кандидат історичних наук, доцент

Національний технічний університет України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Джерела, присвячені шанованим іконам Києво-Печерської Успенської лаври, та їхній потенціал для дослідження соціальних взаємодій братії (кінець XVIII – перші десятиліття XX ст.)

Dr Norbert Morawiec

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Michail Tichomirow i “desakralizacji” dziejopisarstwa Rusi Kijowskiej

Марголіна Ірина Євгенівна

Кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України,

звідувач сектора комплексних наукових досліджень пам’яток

Національний заповідник “Софія Київська”

Розшифровка невідомої фрескової сцени зі стінопису південної апсиди Кирилівської церкви в Києві

Онопрієнко Наталія Олександрівна

Художник-реставратор I категорії

Листопад Галина Іванівна

Завідувач сектора

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Дорогоцінне вбрання ікон намісного ряду головного іконостаса Успенського собору. Натурне дослідження, датування, майстри

Курлов Віталій Віталійович

Художник-реставратор 1 категорії

Пивоваров Сергій Володимирович

Доктор історичних наук, професор

Заступник генерального директора з наукової роботи

Крайня Ольга Олексіївна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Металографічне вивчення хрестів-релікваріїв, пов'язаних з ім'ям преподобного Марка Печерника

Прокон'юк Оксана Борисівна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

“Час” паломництва до Києво-Печерської лаври (за даними про пожертки 1775–1785 рр.)

Комаренко Олена Іванівна

Завідувач наукового відділу кліматології

Лушпієнко Ірина Григорівна

Науковий співробітник наукового відділу кліматології

Гончаров Богдан Геннадійович

Молодший науковий співробітник наукового відділу кліматології

Національний науково-дослідний реставраційний центр України

Інженерно-технічні системи забезпечення мікроклімату у музейних приміщеннях, де зберігаються пам'ятки сакрального мистецтва

12³⁰ – 13⁰⁰

Відкриття виставки “Києво-Печерська лавра в планах і кресленнях XVII – початку XX ст.”

13⁰⁰ – 14⁰⁰

Перерва

14⁰⁰ – 18⁰⁰

Секційні засідання

Секція I
ІСТОРИЧНІ, ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ, АРХЕОЛОГІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ

Корпус № 25 (виставка “Фрески церкви
Спаса на Берестові XVII ст.”)

6 грудня, 14⁰⁰–17⁴⁵

Головуючі:

Крайній Костянтин Костянтинович – кандидат історичних наук
Прокоп’юк Оксана Борисівна – кандидат історичних наук
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Доповідачі:

Prof. dr hab. Katarzyna Chmielewska

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
**Różnice w ujęciu problemów Rusi kijowskiej w kronikach Anonima zwanego
Gallem i Wincentego Kadlubka**

Нікітенко Мар’яна Михайлівна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Тема священства преподобного Феодосія Печерського у його житті:
погляд крізь призму вчення Отців Церкви**

Жиленко Ірина Володимирівна

Кандидат богослов’я, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
До питання ім’янаречення преподобного Николи Святоші

Dr Barbara Kowalska

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Ruś Kijowska w “Rocznikach...” Jana Długosza

Воронцова Олена Анатоліївна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Лаврські печери в працях сучасних українських дослідників
(історіографічний аналіз)**

Кривошея Ігор Іванович

Кандидат історичних наук, професор

Кривошея Ірина Іванівна

Доктор історичних наук, професор

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Сторінки історії Римо-Католицької Церкви в Умані

Prof. dr hab. Wiktor Werner

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Widzowie czy uczestnicy? Nowe wymiary dyskusji nad faktami historycznymi w cyberprzestrzeni. Przykład sporu o autentyczność dokumentu “Słowo o wyprawie Igora” na portalu Wikipedia

Філіпова Ганна Володимирівна

Старший науковий співробітник

**Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Фортифікаційна система Києва на зламі XVII–XVIII століть: укріплення міста напередодні Північної війни**

Борисов Денис Вадимович

Науковий співробітник

Національний заповідник “Софія Київська”

Матеріальне забезпечення хорової капели Київського митрополита в 50–60-х рр. XVIII ст.

Барвінок Ольга Володимирівна

Кандидат історичних наук, доцент

**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Графи Тишкевичі в релігійному житті Правобережної України (XVIII–XIX ст.)**

Ластовська Оксана Леонідівна

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Національний заповідник “Софія Київська”

Печери Києво-Печерської лаври у щоденниках митрополита Серапіона

Бойчура Максим, свящ.

Аспірант

Київська духовна академія

До питання про археологічну діяльність у Києві в 20–30-ті рр. XIX ст.

Хроненко Ігор Вікторович

Кандидат історичних наук, начальник експозиційного відділу

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Вплив Київського археологічного з'їзду 1874 р. на розвиток музейної справи на українських землях у другій половині XIX ст.

Литвин Наталія Михайлівна

Старший науковий співробітник

**Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Золота сторінка лаврського садівництва (до участі Києво-Печерської лаври в Київській виставці плодівництва 25 вересня – 2 жовтня 1912 р.)**

Бартош Алла Єгорівна

Старший науковий співробітник

**Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Києво-Печерська лавра у 1918 р. (за документами канцелярії митрополита у ЦДІАК України)**

Секція II
МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ТА
РЕСТАВРАЦІЯ САКРАЛЬНИХ ПАМ'ЯТОК

Дирекція Заповідника, 3-й поверх, зала засідань **6 грудня, 14⁰⁰–18⁰⁰**

Головуючі:

Кондратюк Аліна Юріївна – кандидат мистецтвознавства

Варивода Аліна Георгіївна – кандидат історичних наук

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Доповідачі:

Нікітенко Надія Миколаївна

Доктор історичних наук, професор

Завідувач науково-дослідного відділу “Інститут “Свята Софія”

Національного заповідника “Софія Київська”

Фресковий образ авви Дорофея Газького в Софії Київській (з нових знахідок)

Комарницький Андрій Степанович

Кандидат мистецтвознавства

Співголова іконописної майстерні “Алімпій”, керівник іконописної студії
“Алімпій-Первоцвіт”

Велика Печерська церква у Києві – дім Божої Матері

Dr hab. Gronek Agnieszka

Uniwersytet Jagielloński, Kraków

O cechach szczególnych ikonostasu w cerkwi św. Onufrego w Posadzie Rybotyckiej

Шуліка В'ячеслав Вікторович

Художник-реставратор, кандидат мистецтвознавства, доцент

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Техніка декорування та орнаментальні мотиви фактурних левкасів слобожанських ікон другої половини XVII ст.

Кондратюк Аліна Юріївна

Кандидат мистецтвознавства, начальник науково-дослідного відділу
вивчення мистецької спадщини

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Система розписів церкви Спаса на Берестові 40-х рр. XVII ст. як ремінісценція мистецтва доби Македонського Відродження

Dr Policarp Chițulescu

Archimandrite au monastère de Radu Voda-Bucarest, conseiller patriarcal,

directeur de la Bibliothèque du Saint Synode de Bucarest

Livre imprimé à Kiev au XVIIe siècle, dans le fonds de la Bibliothèque du Saint Synode de Bucarest

PhD in Philology Giosanu Maria

Nun at the Agapia Monastery librarian, Neamt county of Romania

Considérations sur le paisianisme dans la țările Române

Вечерський Віктор Васильович

Кандидат архітектури, заслужений працівник культури України, доцент

Київський національний університет культури і мистецтв

Типологічні контамінації в сакральній архітектурі Слобожанщини XVIII ст.

Пархоменко Інна Володимирівна

Кандидат мистецтвознавства, доцент

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Невідомі сторінки творчості скульптора XVIII ст. Сисоя Шалматова

Кондратьєва Оксана Василівна

Художник, аспірант

Київський національний університет будівництва і архітектури

Код української дерев'яної архітектури в мурованих храмах Слобідської України початку XX ст.: примavera архітектора-художника В. М. Покровського

Вільчинська Ірина Миколаївна

Старший науковий співробітник

Національний заповідник “Софія Київська”

Образи святих жон в олійному живописі XIX ст. Софії Київської

Рясная Тамара Миколаївна

Завідувач сектора науково-методичної роботи

Національний заповідник “Софія Київська”

Про альбом Йосипа Желтоножського

Травкіна Ольга Іванівна

Кандидат історичних наук, завідувач відділу музейної та науково-фондової діяльності

Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній”

До питання про ікону “Домницька Богородиця” із зібрання Національного архітектурно-історичного заповідника “Чернігів стародавній”

Каменецька Юлія В'ячеславівна

Аспірантка

Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури

Релігійна символіка в українській мініатюрній графіці (ex libris)

Секція III

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ’ЯТОК

Національна історична бібліотека України,
зала стародрукованої, рідкісної і цінної книги **6 грудня, 14⁰⁰–18⁰⁰**

Головуюча:

Черевко Ірина Анатоліївна – кандидат геологічних наук
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Доповідачі:

Дедов Володимир Миколайович

Заслужений працівник культури України, провідний науковий співробітник
Комунальний заклад “Державний історико-архітектурний заповідник у
м. Святогірську”

**Преображенська церква XIX ст. Святогірської Успенської пустині (до
160-річчя проекту храму А. Петцольта)**

Літвінчук Дмитро Валерійович
Молодший науковий співробітник

Черевко Ірина Анатоліївна
Кандидат геологічних наук, завідувач науково-дослідного сектора
моніторингу нерухомих пам’яток

Головатенко Юлія Георгіївна
Старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Дослідження та систематизація комплексу деструктивних факторів
впливу на конструкції підземної споруди № 11 НКПКЗ. Пропозиції щодо
можливих запобіжних заходів у контексті її збереження**

Романченко Олександр Дмитрович
Начальник відділу

Котляренко Ілона Володимирівна
Технік I категорії

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
До питання реставрації Микільської лікарняної церкви у 1950-х рр.

Сургай Людмила Сергіївна
Головний зберігач фондів

Музей історії міста Києва
Сургай Олександр Іванович
Історик, журналіст

Київський Арсенал – найкрасивіша споруда XVIII ст.

Литвиненко Ярослав Володимирович

Старший науковий співробітник

Пітателева Олена Володимирівна

Старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Деякі аспекти наукового дослідження лаврської підземної церкви
Преподобного Феодосія Печерського**

Черевко Ірина Анатоліївна

Кандидат геологічних наук, завідувач науково-дослідного сектора

моніторингу нерухомих пам'яток

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Технічний стан галереї Ближніх печер, яка веде від входу до “вулиці
Батисем убієнних”: дослідження чинників руйнації з метою розробки
заходів щодо її збереження**

Парацій Володимир Михайлович

Завідувач науково-дослідного та культурно-освітнього відділу

Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани (Тернопільська обл.)

**Нереалізований проект реставрації Бережанського замку та замкового
костьолу (початок 1930-х рр.) на фоні довготривалого занепаду пам'ятки**

Гуцуляк Роман Борисович

Кандидат хімічних наук, старший науковий співробітник

Завідувач сектора “Музей “Золоті ворота”

Національний заповідник “Софія Київська”

**Науково-реставраційні дослідження та консервація залишків мурувань
Південного та Західного палаців на території Київського Дитинця**

П’ятниця, 7 грудня

10⁰⁰ – 13⁰⁰ Секційні засідання

Секція I

ІСТОРИЧНІ, ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ...

Корпус № 25 (виставка “Фрески церкви
Спаса на Берестові XVII ст.”)

7 грудня, 10⁰⁰–13⁰⁰

Головуючі:

Крайній Костянтин Костянтинович – кандидат історичних наук
Прокоп’юк Оксана Борисівна – кандидат історичних наук
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Підсекція

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

10⁰⁰–11³⁰

Доповідачі:

Тарасенко Микола Олександрович

Доктор історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України
Давньоєгипетський саркофаг 21-ї династії в музеях України

Михайлина Любомир Павлович

Доктор історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Дохристиянські сакральні об’єкти Ревнянського поселення VIII–X ст.

Тараненко Сергій Пантелійович

Кандидат історичних наук, завідувач науково-дослідного сектора археології
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Сергєєва Марина Сергійівна

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

Куцоконь Юлія Костянтинівна

Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник
Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України

Горбаненко Сергій Анатолійович

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

Результати комплексних біоархеологічних досліджень матеріалів з розкопок Митрополичого саду Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у 2017 р.

Абашина Наталія Серафимівна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

В. А. Богусевич – дослідник Києво-Печерської лаври

Янченко Володимир Володимирович

Кандидат історичних наук
Президент “Парку Київська Русь”

Музеєфікація лодії “Князь Володимир” у “Парку Київська Русь”

Мисько Юлія Володимирівна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Можливості застосування ядерно-фізичних методів для вивчення археологічних артефактів

Махота Олена Олегівна

Технік науково-дослідного сектора археології
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Концепція створення археологічної експозиції на території НКПІКЗ

Продовження роботи секції
ІСТОРИЧНІ, ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ...

11³⁰–13⁰⁰

Доповідачі:

Кабанець Євген Павлович

Старший науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Вилучення церковних цінностей в Києво-Печерській лаврі в 1922–1924 рр. і здійснення грошової реформи в СРСР

Яненко Анна Сергіївна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
“Не зупиняйтесь ні перед якими перепонами, намагаючись здобути вищу освіту”: кадрові питання у Лаврському музеї культур та побуту / Всеукраїнському Музейному Городку 1920-х рр.

Дударчук Любомир Вікторович

Магістр
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)
Музейні заклади Волині в умовах німецької окупації (1941–1944)

Dr hab. Dymczyk Rafal

Prof. dr hab. Mikołajczak Wojciech A.

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Українські мниші і пелігрзми в монастырзе św. Pantalejmona і skicie św. Andrzeja na Świątej Górze Athos

Караманов Олексій Владиславович

Кандидат педагогічних наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

Механізми “пригадування і забування” та їхнє значення у формуванні історичної та колективної пам’яті в музейному просторі

Prof. dr hab. Mikołajczak Mariola

Prof. dr hab. Mikołajczak Wojciech A.

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Язык религи́ный в Диарии́ подро́зы hetmana Orlika

Tetiana Soloschenko

Doctorant

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Humań – miejsce współlistnienia kultur. Prawosławne, katolickie i żydowskie świątynie na mapie miasta

Секція III

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ САКРАЛЬНИХ ПАМ’ЯТОК

Дирекція Заповідника, 3-й поверх, зала засідань **7 грудня, 10⁰⁰–13⁰⁰**

Головуючі:

Кондратюк Аліна Юрїївна – кандидат мистецтвознавства

Варивода Аліна Георгїївна – кандидат історичних наук

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Доповідачі:

Варивода Аліна Георгїївна

Кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Формування колекції відділу шиття й тканини Лаврського музею культів та побуту / Всеукраїнського Музейного Городка у 1920–1930-х рр.

Лопухіна Олена Володимирівна

Старший науковий співробітник

Пітателева Олена Володимирівна

Старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Несхожа схожість: грецькі фрески Спаса на Берестові і румунської церкви Плетерешті

Марченко Ганна Анатоліївна

художник-реставратор I категорії

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Уточнення походження та атрибуція ряду ікон з вітварних частин Успенського собору Києво-Печерської лаври в колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

Сергій Олена Сергіївна

Старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Флоральні мотиви українського золотарства XVII – першої половини XVIII ст.

Сургай Людмила Сергіївна

Музей історії міста Києва, головний зберігач фондів, історик

Сургай Олександр Іванович

Історик, журналіст

Святі заступники дітей як феномен національного світогляду

Лопухіна Олена Володимирівна

Старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Фасадні розписи церкви Спаса на Берестові XVII–XIX ст. – збережені і втрачені

Шульц Ірина Василівна

Заступник начальника науково-дослідного відділу вивчення мистецької спадщини

Качан Роман Іванович

Заступник начальника науково-дослідного відділу історії та археології

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Експозиція відділу станкового малярства Лаврського музею на рубежі 1920–1930-х рр. Реконструкція та ідентифікація пам’яток за фотодокументами

Гриб Юлія Сергіївна

Студентка II курсу магістратури

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

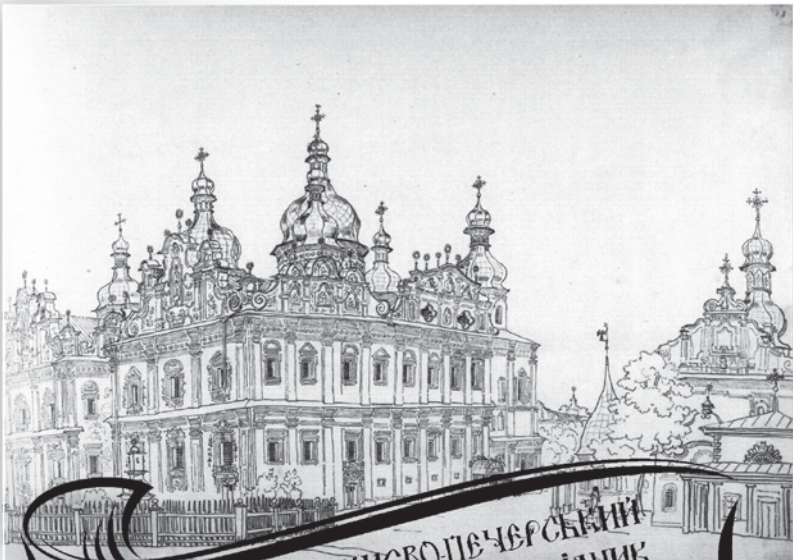
Технологія виготовлення античних монет як складова експертизи

Ганусевич Наталія Зигмундівна

Молодший науковий співробітник

Національний заповідник “Замки Тернопілля”

Сакральна скульптура збарзького храму Св. Антонія в різних музейних колекціях України

НАЦІОНАЛЬНИЙ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ
ІСТОРИКОКУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК